

NGUYỄN NHƯ Ý

TỪ ĐIỂN CHÍNH TẢ

PHÂN BIỆT

X & S

NHÀ XUẤT BẢN TỪ ĐIỂN BÁCH KHOA

NGUYỄN NHƯ Ý
(Biên soạn)

Từ điển chính tả
PHÂN BIỆT

X & S

NHÀ XUẤT BẢN TỪ ĐIỂN BÁCH KHOA

Lời Nhà xuất bản

Viết đúng chính tả là một phẩm chất tự nhiên, bắt buộc đối với mọi người sử dụng tiếng Việt, đặc biệt là đối với học sinh, sinh viên, giáo viên, những người làm công việc biên tập sách báo, soạn thảo văn bản. Muốn viết đúng chính tả tiếng Việt, trước hết phải học nhiều năm ở nhà trường để nắm chắc từng quy tắc chính tả của tiếng Việt, đồng thời phải thường xuyên quan sát, rèn tập trong thực tế viết lách, công việc để biết cách viết đúng các hiện tượng chính tả "bất quy tắc" mà, chỉ có thể viết đúng nhờ kinh nghiệm, thuộc lòng, ghi nhớ máy móc thành thói quen.

Thông thường, để viết đúng chính tả tiếng Việt, người viết ít nhất phải nắm thật chắc và thật đầy đủ hai nhóm quy tắc chính tả: a) Những quy tắc chính tả chung, bắt buộc đối với mọi người, tồn tại bên trong cấu trúc hệ thống chính tả tiếng Việt

và b) Những hiện tượng chính tả không nằm bên trong cấu trúc hệ thống chính tả tiếng Việt mà là do cách phát âm địa phương gây ra. Ví dụ, những người sống ở các tỉnh phía Bắc thường phát âm lẫn lộn *S* với *X* ("sờ nặng" với "sờ nhẹ"): sạch *sẽ*//xạch *xê*, *tr* với *ch*: bức tranh//bức chanh, *l* với *n*: lón//nón; những người sống ở các tỉnh phía Nam thường phát âm lẫn lộn *v* với *d*, *q* với *g*: dề//về, vui//dui, đẹp *quá*//đẹp *goá*..., trong khi đó, những người ở các tỉnh miền Trung lại thường lẫn lộn dấu hỏi với dấu *ngã* (hoặc dấu *ngã* với dấu *nặng*), vv.

Đối với những quy tắc chính tả chung cần được học kỹ trong nhà trường trở thành thói quen viết không bao giờ sai và nhớ suốt đời. Chẳng hạn, bất cứ người Việt nào cũng phải biết rõ rằng, chữ *k* chỉ được ghép với các chữ *e*, *ê*, *i* (*ke*, *kê*, *kí*), chứ không bao giờ được ghép với các chữ khác như *a*, *ã*, *â*, *o*, *ô*, *ơ*, *u*, *ư* (*ka*, *kã*, *kâ*, *ko*, *kô*, *kơ*, *ku*, *kư*). Và, chữ *c* chỉ được ghép với các chữ *a*, *ã*, *á*, *o*, *ô*, *ơ*, *u*, *ư*... chứ không bao giờ được ghép với các chữ *e*, *ê*, *i*.

Đối với các quy tắc chung này chỉ cần học kỹ, nhớ sâu khi còn ngồi trên ghế nhà trường là có thể viết đúng suốt đời.

Còn, đối với các hiện tượng bất quy tắc ở nhóm b đòi hỏi phải nhớ máy móc, nhớ thuộc lòng cách

viết từng từ cụ thể nhờ vào ý nghĩa của từ, kinh nghiệm và ý thức rèn luyện chính tả của từng người. Ví dụ, muốn biết từ nói về *lớp mô bọc ngoài cơ thể người và động vật* được viết là *gia* hay *da* hoặc từ chỉ *giống vật nhai lại, bốn chân, sừng rộng, dài, quặp ra sau, nuôi để lấy sức kéo, lấy thịt* thì viết *châu* hay *trâu* hoàn toàn do rèn luyện, rút kinh nghiệm, thành thói quen để lựa chọn cách viết, không có luật nào để học.

Nắm được thực tế trên, các nhà Việt ngữ học, một mặt cố gắng đưa vào sách giáo khoa các quy tắc chính tả chung nhất để học sinh học, mặt khác biên soạn và xuất bản các loại từ điển chính tả, đặc biệt là các *từ điển chính tả chuyên đề* để học sinh học rèn luyện cách viết đúng những từ "bất quy tắc" dễ viết sai. Chẳng hạn, năm 1990, Nhà xuất bản Khoa học xã hội đã xuất bản cuốn "Chính tả cho những từ dễ viết sai" của GS. Nguyễn Như Ý; năm 1997, Nhà xuất bản Giáo dục cho in và phát hành cuốn "Từ điển chính tả tiếng Việt" của GS. Nguyễn Như Ý và PGS.,TS. Đỗ Việt Hùng. Cả hai cuốn trên cung cấp cách viết đúng chính tả hầu hết các từ có cách phát âm lẫn lộn, để dẫn đến viết sai chính tả. Tuy nhiên, đến nay vẫn chưa có các cuốn từ điển hướng dẫn cách viết riêng cho từng loại hiện tượng.

Thấy vậy, chúng tôi cho xuất bản một bộ *Từ điển chính tả chuyên đề* gồm 7 cuốn do GS. TS. Nguyễn Như Ý biên soạn.

1- *Từ điển chính tả phân biệt X và S;*

2- *Từ điển chính tả phân biệt Tr - Ch - Gi;*

3- *Từ điển chính tả phân biệt L & N;*

4- *Từ điển chính tả phân biệt hỏi & ngã;*

5- *Từ điển chính tả phân biệt D - Gi - R;*

6- *Từ điển chính tả phân biệt các từ có phụ âm cuối T & C;*

7- *Từ điển chính tả phân biệt các từ có phụ âm cuối N & Ng.*

Hy vọng rằng, với 7 cuốn sách này, các em học sinh nói riêng và đông đảo người dùng tiếng Việt nói chung ở trong nước và ngoài nước sẽ có được một công cụ để tham khảo khi cần viết những từ mà mình còn do dự, không biết viết như thế nào là đúng.

Hà Nội, tháng 10 năm 2007

NHÀ XUẤT BẢN TỪ ĐIỂN BÁCH KHOA

CÁCH SỬ DỤNG TỪ ĐIỂN

1. *Từ điển chính tả phân biệt X & S* là loại sách tra cứu chuyên đề về các hiện tượng chính tả mang tính phương ngữ. Từ điển thu thập hầu hết các từ ngữ tiếng Việt chứa âm tiết có phụ âm đầu là X & S và có phần vần và thanh điệu giống nhau (gọi là *chữ gốc*). Các chữ này được ghép thành từng cặp đối lập X / S xếp theo thứ tự A, B, C của chữ cái, trong đó chữ có X xếp ở trên, chữ có S xếp kế tiếp ở dưới; Và, sau mỗi *chữ gốc* này là tất cả các từ, cụm từ có chứa chữ gốc, được phân thành hai nhóm: nhóm có chữ gốc đứng đầu và nhóm có chữ gốc đứng sau, giữa hai nhóm cách nhau bằng dấu vạch đứng, các từ trong mỗi nhóm cũng được xếp theo thứ tự A, B, C, cách nhau bằng dấu phẩy.

Ví dụ:

xiết: xiết chặt, xiết nợ, xiết tay nhau ... //
chảy xiết, khôn xiết, pháo xiết ...

siết: siết cò, siết đinh ốc, siết thông lọng... //
buộc siết, ôm siết, răng siết...

2. Muốn biết một từ nào đó viết với X hay S, trước hết tra ở cột chữ gốc; Nếu ở cột chữ gốc

chỉ có chữ viết với X hoặc chỉ có chữ viết với S thì tìm ở dãy từ có chứa chữ X hoặc S ta sẽ gặp từ cần viết đúng.

Ví dụ, muốn biết chữ "sọt" trong từ *sọt soẹt* viết *xọt* hay *sọt* tra trong từ điển ta thấy chỉ có chữ *sọt*, không có chữ *xọt*. Như vậy, tiếng Việt không có từ *xọt*. Tra tiếp ở dãy từ có chứa từ *sọt* ta gặp từ *sọt soẹt*. Vậy ta khẳng định chữ *sọt* trong từ *sọt soẹt* được viết với S chứ không phải X.

Nếu ở cột chữ gốc vừa có chữ viết với X, vừa có chữ viết với S (như ví dụ *xiết* và *siết* ở trên) thì tra cả ở hai dãy từ tương ứng để tìm từ cần viết đúng. Ví dụ, muốn biết chữ *xiết* trong "khôn *xiết*" viết với X hay S (vì phát âm lẫn lộn *xiết* với *siết*) thì tìm trong hai dãy từ có chứa từ gốc *xiết* và *siết*, ta gặp chữ *khôn xiết* ở dãy các từ có chữ gốc viết với X không thấy ở dãy các từ có chữ gốc viết với S, tức ở dãy này không có từ *khôn xiết*. Vậy, từ "**khôn xiết**" phải viết là *khôn xiết*, chứ không viết là *khôn siết*.

3. Do từ điển này có thể không bao gồm hết tất cả các từ ngữ có âm đầu là X & S nên khi gặp một từ trong thực tế mà không có trong từ điển, muốn biết nó được viết với X hay S, cần dựa vào cách viết của từ có nghĩa tương tự để suy ra cách viết từ đó.